

Błogosławiony Honorat Koźmiński odnowicielem życia duchowo-religijnego

Urbański Stanisław,

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego (Warszawa, Polska)

Ojciec Honorat stworzył pewną koncepcję rozwoju życia duchowego człowieka, którą ujął w aspekcie potrzeb i ducha czasu. Ta koncepcja stanowi cenny dar dla teraźniejszości i przyszłości Ludu Bożego, ponieważ jest złączona z jego codziennym życiem w aktualnej rzeczywistości doczesnej.

W świecie, w którym kulturowa różnorodność społeczeństw wypracowuje sposób wzajemnego życia w poszanowaniu i uznawaniu kulturowego pluralizmu za wartość, to ten pluralizm wpływa na świadomość religijną poszczególnych narodów. Albowiem kierunki kulturowego pluralizmu oddziałują na religijną percepcję i zmuszają do uwzględnienia podstawowych problemów jedności oraz różnorodności. Szczególnie w XXI wieku pojawia się coraz bardziej potrzeba wspólnego działania ludzi jednego wyznania i ludzi innych religii. Przykładem takiej współpracy był bł. Honorat Koźmiński (1829–1916), żyjący na przełomie XIX i XX wieku, należący do czołowych postaci życia religijnego danego okresu.

H. Koźmiński urodził się w Białej Podlaskiej w Polsce. Ukończył gimnazjum w Płocku. Student Wydziału Architektury w Szkole Sztuk Pięknych w Warszawie. W 1846 roku aresztowany za przynależność do tajnych organizacji niepodległościowych. Uwieszony w X pawilonie cytadeli warszawskiej przez władze carskie. Po wyjściu na wolność w 1847 roku wstąpił do zakonu kapucynów w Lubartowie. W 1851 roku złożył śluby zakonne, a studia teologiczne odbył w Seminarium Duchownym w Lublinie, w Warszawie. W 1852 roku przyjmuje święcenia kapiańskie. W zakonie pełnił różne funkcje: sekretarza prowincji, definitora, gwardiana. Zmarł w Nowym Mieście nad Pilicą. Koźmiński zasłynął jako założyciel wielu zgromadzeń zakonnych oraz jako spowiednik, a nad wszystko niezmordowany kierownik duchowy. Już w 1857 roku wraz z bł. Zofią Truszkowską założył w Warszawie pierwsze zgromadzenie sióstr serafitek. W sumie założył 26 zgromadzeń zakonnych żeńskich (jedno zgromadzenie męskie), z których 17 działa do dnia dzisiejszego w 19 krajach. Tak wielka ilość zgromadzeń i ich praca w licznych krajach świadczy o budowaniu jedności między narodami i religiami.

Jego twórczość pisarską, szczególnie uwzględniającą specyfikę czasów, w których przyszło mu żyć i tworzyć, można uznać za imponującą. Pisma zawierają 60.782 strony. W tym 3901 listów o objętości 6219 stron, manuskrypty: 8 255 stron, dzieła niewydane drukiem liczą 17. 446 stron, zaś dzieła drukowane obejmują 12.482 strony [1]. Dorobek piśmienniczy o. Honorata wykazuje zróżnicowaną wartość pisarską o ogromnym znaczeniu dla odbudowy społeczeństwa polskiego i odnowy życia religijnego. A więc jego piśmiennictwo stało się skutecznym środkiem formacji religijnej społeczeństwa, ponieważ było czytane także wśród ludu.

Oprócz tak wielkiej twórczości pisarskiej, wielki wpływ na życie społeczne i religijne miały dzieła zakładane przez Niego. Przez założone zgromadzenia zamierzał on dotrzeć do wszystkich środowisk i głosić Ewangelię przez ukazanie skutecznej miłości bliźniego. Siostry i bracia ze zgromadzeń honorackich podejmowali wyzwania społeczne, pracując w fabrykach i na wsi, opiekując się ubogimi i opuszczonymi dziećmi, organizując kursy dokształcające i szkoły dla młodzieży oraz poświęcając się chorym i starszym. Zakłady wychowawcze i opiekuńcze prowadzone przez siostry dawały schronienie tysiącom potrzebującym i opuszczonym. O. Honorat uważał los ludzi świeckich za godny pożałowania. A jednak ludzie ubodzy kochają się i budują wspólnotę, której warunkiem jest miłość ewangeliczna, miłosierdzie. Dlatego chrześcijanie powinni być wrażliwi na dolę ubogich, powinni mieć w sobie wolę braterstwa, dzielenia ich życia. Działalność apostołska wśród ubogich i dla ubogich powinna zwrócić uwagę na formy cierpienia ludzkiego.

Praca zgromadzeń o. Honorata, wywierała silny wpływ na religijność zaborku rosyjskiego i austriackiego. Zatem przyczynił się on poprzez założone wspólnoty zakonne do odnowy religijności po trydenckiej ożywionej ruchem chrystocentrycznym i maryjnym. Za jego sprawą zorganizowano pierwszą masową pielgrzymkę na Jasną Górę w 1908 roku, która objęła około pół miliona ludzi. Organizowały pielgrzymkę na jego wezwanie różne zgromadzenia, które założył. Powierzał wszystko Matce Bożej jako przewodniczącemu. Zaś chrystocentryzm życia duchowego o. Honorata wyrażał się w kulcie Serca Jezusowego i w założonym bractwie, w oficjum o męce Pańskiej, w adoracji Najświętszego Sakramentu, w kultcie Chrystusa eucharystycznego. Ponadto wydarzenia z życia Jezusa były treścią jego rozważań modlitewnych. Zaś wszelkie umartwienia, według Autora, były przejawem jego miłości do Zbawiciela, prowadząc bardzo surowe praktyki ascetyczne, postne. Propagował częstą Komunię świętą, uważając ją za źródło świętości i źródło naśladowania cnót Jezusa. Dlatego zakon jest jakby szkołą Chrystusa, w której On jest Mistrzem.

O. Honorat propaguje cnotę pokory jako fundament życia religijnego. Na niej również budował swoje życie duchowe osiągając stan mistycznego zjednoczenia z Bogiem w miłości. Wobec tego polecał nabywać zarówno pokory zewnętrznej, jak i wewnętrznej. W tym celu podaje przykłady różnych podziałów pokory, po których dusza wznosi się do Boga. Człowiek pokorny w doświadczeniach życia okazuje, że sam ma siebie za nic i chce, aby również inni w ten sposób o nim myśleli. Przykład takiej pokory dał sam Jezus, i naśladowujący Go św. Franciszek z Asyżu. Ten stopień pokory o. Honorat nazywa „najwyższy”. Pokora bowiem pozwala człowiekowi na całkowite umiłowanie Jezusa. I z tej miłości do Jezusa chrześcijanin powinien wyprowadzać swoją miłość ku bliźnim, zwłaszcza ku najbardziej biednym i pogardzanym. Chociaż osobiście Autor nie mógł tej miłości spełniać w czynie, ponieważ przebywał zamknięty w klasztorze przez władze carskie, to jednak spełniał ją w działalności kaznodziejskiej i kierownictwie duchowym w konfesjonale i poprzez listy. Dlatego nawoływał do naśladowania Jezusa. Podkreślał mocno pielęgnowanie cnót ubóstwa ewangelicznego. Pragnął, aby ubóstwo było „ozdobą” jego duszy i duszy chrześcijanina. Stąd też korzystał tylko z koniecznych rzeczy w życiu i ograniczał nawet spożywanie napojów oraz pokarmów. Można powiedzieć, że propagował życie religijne w oparciu o cnotę wiary, nadziei oraz heroicznej miłości Boga i bliźniego. Cnoty te mają za przedmiot samego Boga, wprost łączą człowieka z Nim, dając mu pełniejsze poznanie i ułatwiając bezpośrednie zjednoczenie z Nim. Zatem cnotę miłości ukazuje od strony dynamicznej, jako rzeczywistość prowadzącą chrześcijanina do doskonałego zjednoczenia z Bogiem.

Stan mistycznego zjednoczenia, według o. Honorata, polega na zwróceniu duszy do Boga przez doświadczenie miłości, tajemnicze wzruszenie, unoszące duszę do Boga przez czystą i gorącą miłość, doświadczalne i dotykalne poznanie Boga oraz przez Jego uścisk miłości, których człowiek nabywa w sposób od siebie niezależny. Ale w tym zjednoczeniu duch ludzki istnieje nadal nie stając się Bogiem. Chrześcijanin doznaje jedynie substancjalnego dotknięcia, które polega na ujęciu duszy w samej jej głębi, gdzie dostęp ma jedynie Bóg. Dochodzi wówczas do wielkiego wyciszenia wewnętrznego i odczucia obecności Bożej, czyli dokonuje się akt mistycznego doświadczenia obecności Boga w człowieku [2].

O. Honorat stworzył więc pewną koncepcję rozwoju życia duchowego człowieka, aż do osiągnięcia najwyższego zjednoczenia z Bogiem w miłości. Wynikała ona z samodzielnych przemyśleń Autora i z osobistego doświadczenia duchowego. Dlatego w pismach podaje prawdy, które w życiu religijnym są uważane za najbardziej istotne. Stąd też swoją koncepcję życia religijnego ujął w aspekcie potrzeb i ducha czasu. Dzięki temu przyczynił się do stworzenia nowej szkoły duchowości honorackiej, która do dzisiaj odgrywa znaczącą rolę w formacji życia religijnego ludzi świeckich. Zaś zgromadzenia założone przez niego poprzez działania apostołskie mają ogromne znaczenie realizacji jego misji odnowienia życia religijnego we współczesnym świecie, ponieważ wyrażają istotę powołania człowieka, czyli dążenie do zjednoczenia z Bogiem dokonujące się nie w odejściu od świata, ale w nim. Ten rodzaj życia religijnego stanowi cenny dar dla teraźniejszości i przyszłości Ludu Bożego, ponieważ jest złączony z jego codziennym życiem w aktualnej rzeczywistości doczesnej.

Literatura

1. W. Sugier, *Zjednoczenie mistyczne w nauce bł. Honorata Koźmińskiego*, seria: *Mistyka polska*, Gorzów Wielkopolski 2007, s. 51.
2. S. Urbanski, *Zatopieni w Bogu. Mistycy polscy*, Warszawa 1999, s. 70–72.